

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า
ในหัวข้อเรื่องต่อไปนี้ตามลำดับคือ

1. ความหมายของหลักสูตร
2. องค์ประกอบของหลักสูตร
3. หลักสูตรที่ดี
4. แนวความคิดของการศึกษานอกระบบโรงเรียน
5. มโนทัศน์ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของกองส่งเสริมวิทย์ฐานะครู
6. วิชาชุดครูและประโยชน์ของวิชาชุดครู
7. หลักสูตรวิชาชุดครูระดับประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม พ.ศ.

2527

8. ผลงานวิจัยในประเทศ
9. ผลงานวิจัยไปต่างประเทศ

ความหมายของหลักสูตร

ได้มีผู้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ต่าง ๆ กัน ดังต่อไปนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร
หมายถึงข้อกำหนดแผนการเรียนการสอนอันเป็นส่วนรวมของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความ
มุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (กรมวิชาการ 2522 : 4)

บุญญ์ สาธร ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรคือบรรดาประสบการณ์หรือ
ความพยายามทั้งปวงที่โรงเรียนจัดให้แก่แก่นักเรียน เพื่อให้แก่นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนา
ตนเองไปในทางที่โรงเรียนปรารถนา (บุญญ์ สาธร 2516 : 252)

เอกวิทย์ ณ ถลาง กล่าวว่าหลักสูตรหมายถึงมวลประสบการณ์ทั้งหลาย
ที่จัดให้เด็กได้เรียนเนื้อหาวิชา ทักษะแบบพฤติกรรม กิจวัตร สิ่งแวดล้อม ฯลฯ เมื่อ

ประมวลค้นเข้าแล้วก็เป็นประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็ก (เอกวิทย์ ณ
กลาง 2520 : 30)

สมิธ บี โอธานเอล (Smith B. Othanel) กล่าวว่า หลักสูตร
หมายถึงลำดับขั้นของประสบการณ์ที่โรงเรียนกำหนดขึ้น เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียน โดย
กระบวนการคิดและการปฏิบัติ (Smith B. Othanel 1950 : 4)

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good) ได้ให้คำจำกัดความว่า
หลักสูตรคือเนื้อหาวิชาที่จัดไว้อย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเป็นโครงการศึกษา
ที่โรงเรียนกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียน รวมทั้งประสบการณ์ทั้งปวงที่โรงเรียนจัดขึ้นสำหรับ
นักเรียน ภายใต้การแนะนำและการควบคุมของโรงเรียน (Carter V. Good
1973 : 157)

จากความหมายของหลักสูตรที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่า หลักสูตร
หมายถึงโครงการที่ประมวลความรู้ กิจกรรม และประสบการณ์ทั้งภายในและภายนอก
โรงเรียนที่จัดให้นักเรียน นักศึกษา ได้พัฒนาทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย
อารมณ์ สังคม และจิตใจ

องค์ประกอบของหลักสูตร

สุนน อมรวิวัฒน์ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรว่า
ควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละระดับ
2. การกำหนดวัยเรียน เวลาเรียน และอัตราเวลาเรียน
3. สังเขปหัวข้อวิชาในแต่ละหมวดและประสบการณ์ทั้งหมด
4. กิจกรรมของโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาและประสบการณ์ของนักเรียน
5. กิจกรรมเสริมหลักสูตร (สุนน อมรวิวัฒน์ 2514 : 6 - 7)

กมล สุกประเสริฐ ได้กล่าวว่าหลักสูตรควรมีองค์ประกอบดังนี้

1. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. กิจกรรมดำเนินการเรียนการสอน
3. งานประเมินผล (กมล สุกประเสริฐ 2517 : 32)

นิภา แนวนุญเนียร กล่าวว่า หลักสูตรประกอบด้วยส่วนสำคัญ 5 ประการคือ

1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. โครงสร้างของหลักสูตร
3. เนื้อหาของหลักสูตร
4. วัสดุประกอบหลักสูตร
5. กระบวนการของหลักสูตร (นิภา แนวนุญเนียร 2521 : 4)

ฮิลดา ทาบ่า (Hilda Taba) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรไม่ว่าจะออกแบบไว้อย่างไร การมีองค์ประกอบอย่างน้อย 4 ประการคือ

1. วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2. เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสำหรับการสอนแต่ละวิชา
3. กระบวนการสอนและการเรียนหรือการนำหลักสูตรไปใช้
4. โครงการประเมินผลการสอนตามหลักสูตร (Hilda Taba 1962:10)

จากนิยามเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรที่กล่าวมาทั้งหมดนี้พอสรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย ความมุ่งหมายของหลักสูตร (Objective) เนื้อหา (Content) การเรียนการสอนหรือการนำหลักสูตรไปใช้ (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation)

หลักสูตรที่ดี

วิชัย วงษ์ใหญ่ ได้กล่าวไว้ว่าหลักสูตรที่ดีนั้นควรเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน อันสอดคล้องกับความต้องการของชีวิตที่เหมาะสมที่สุด ได้แก่

1. สภาพทางเศรษฐกิจ
2. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทางการศึกษา
3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม
4. สภาพทางการเมืองการปกครอง

5. สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

6. สภาพทางค่านิยมธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม

ค่านิยมและคุณธรรม (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2521 : 3)

สุมิตร คุณานุกร มีความเห็นว่า หลักสูตรที่ดีควรเป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและทัศนคติที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และต่อสังคมได้เป็นอย่างดี ในการที่จะให้หลักสูตรเป็นหลักสูตรที่ดีมีคุณภาพนั้น ผู้พัฒนาจะต้องศึกษาข้อมูลหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน และสภาพ พร้อมทั้งปัญหาต่าง ๆ ของสังคม ข้อมูลที่ได้จะเป็นรากฐานในการเลือกเนื้อหาวิชา และประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่จะนำเข้ามาบรรจุในหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปในทิศทางที่กำหนดไว้ในความมุ่งหมาย

ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้พอจะจำแนกออกได้ 6 ประการจากแหล่งที่มา คือ

1. ข้อมูลทางค่านิยม
2. ข้อมูลที่ได้จากนักวิชาการของแต่ละสาขาวิชา
3. ข้อมูลที่ได้จากจิตวิทยาการเรียนรู้
4. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสังคมของผู้เรียน
5. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
6. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางเทคโนโลยี

ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วมีเพียงแต่จะมีประโยชน์ช่วยในการกำหนดความมุ่งหมายซึ่งเป็นรากฐานในการเลือกประสบการณ์ในการเรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นรากฐานในการสอนซึ่งเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการนำหลักสูตรไปใช้อีกด้วย

(สุมิตร คุณานุกร 2523 : 117 - 124)

โดยสรุป หลักสูตรที่ดีจะต้องคำนึงถึงการตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และสภาพที่เป็นจริงของผู้เรียน และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม

แนวความคิดของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

จากการศึกษาและค้นคว้าทางคานเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษานอกระบบโรงเรียน ปรากฏว่ามีศัพท์หรือคำนิยามต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ผู้ทรงคุณวุฒิและนักการศึกษา ได้ให้คำจำกัดความไว้มากมาย และหลายที่ทัศนะเกี่ยวกับ ศัพท์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษานอกระบบโรงเรียนเหล่านั้น ได้แก่

1. การศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)
2. การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-formal Education)
3. การศึกษาทางไกล (Distance Education)
4. การศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Education)
5. การศึกษาตามเอกัตภาพ (Individual Learning)

การศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)

การศึกษาตลอดชีวิต เป็นกระบวนการที่ให้การศึกษาแก่บุคคลตั้งแต่เกิด เรื่อยไปจนตลอดชีวิต ซึ่งจะเป็นการให้การศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-formal Education) หรือการศึกษารวมควาวิสัย (Informal Education) ก็ตาม เพื่อให้สามารถ ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันได้ ตลอดจนเพื่อการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น (เจริญ พานิชย์-พลันชัย 2528 : 2)

มนุษย์เรารู้จักเรียนรู้มาตั้งแต่โบราณกาล ทั้งนี้เกิดจากสัญชาตญาณของการ รู้จักเอาชีวิตรอด (survival) มนุษย์พยายามจะเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ตัวเอง ใช้วิธีการสังเกต สิ่งเหล่านี้เป็นการศึกษาที่อาศัยประสบการณ์ของแต่ละคน เป็นการศึกษที่ไม่มีระบบ อาจจะถูกหรืออาจจะมีผิด การศึกษาในสมัยโบราณมักจะเป็น การศึกษาแบบไม่เป็นทางการ (Informal Education) และ การศึกษานอกระบบ โรงเรียน (Non-formal Education) กล่าวคือใครมีความรู้เรื่องอะไรก็ช่วยกัน ถ่ายทอดให้ผู้อื่น ต่อมาสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น การศึกษาที่มีมาแต่อดีตก็ค่อย ๆ ถูก ทดแทนโดยการศึกษาที่เป็นระบบ และปัจจุบันนี้การศึกษาในประเทศไทยนับได้ว่าได้จัด

เป็นรูปแบบตามลักษณะการศึกษาของประเทศตะวันตกเลยทีเดียว แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าสังคมจะซับซ้อนขึ้น ประชากรเพิ่มมากขึ้น การจัดการศึกษาก็ต้องจัดเพื่อสนองต่อสิ่งเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ การศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) ไม่ว่าจะระดับใด ๆ ที่จัดอยู่ในปัจจุบัน จึงไม่สามารถสนองความต้องการอย่างเพียงพอต่อผู้เรียน การศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงมีบทบาทที่สำคัญต่อการสนองความเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้การศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) ถือได้ว่ามีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก ทุกคนต้องเรียนรู้อยู่เสมอ (ชาญชัย อาจินสมาจาร 2527 : 1)

การศึกษาตลอดชีวิตเป็นกระบวนการต่อเนื่องตั้งแต่เกิดไปจนตาย (from womb to tomb) คือจะต้องให้ทุกคนได้มีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้ทั้งสามรูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาไม่เป็นทางการ แต่จะต้องรวมกันอยู่เป็นกระบวนการตลอดชีวิต ซึ่งจะเป็นในช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิต พยายามส่งเสริมและสร้างสังคมให้เป็นสังคมการศึกษา เพื่อให้ทุกคนได้พัฒนาตนเอง และเสาะแสวงหาความรู้ที่จำเป็นและมีประโยชน์ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไปตลอดชีวิต ด้วยความเป็นสุข (ถชกร สังขชาติ 2527 : 13)

การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-formal Education)

การศึกษานอกระบบโรงเรียนหมายถึง ประสบการณ์และกิจกรรมที่จัดนอกระบบการศึกษาในโรงเรียนภาคปกติ เพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และวิชาชีพ ให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีสัมมาชีพ และทำหน้าที่พลเมืองให้ดีขึ้น (โกวิท วรพิพัฒน์ : เอกสารโรเนียว) นอกจากนั้นการศึกษานอกระบบโรงเรียนน่าจะหมายความถึง กิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่สถานต่าง ๆ ในสังคมจัดขึ้น โดยมีเจตนาและวัตถุประสงค์ที่จะให้การเรียนรู้แก่ประชากรที่สามารถกำหนดเป้าหมายได้ ผู้รับการศึกษาก็มีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ในการที่จะรับการเรียนรู้ กิจกรรมดังกล่าวจัดให้แก่ประชากรทุกเพศทุกวัย ทุกชุมชน และทุกระดับการศึกษา เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติค่านิยมที่ดี กิจกรรมทางการศึกษานี้เรียกว่า เป็นการศึกษา นอกระบบโรงเรียน จะต้องจัดขึ้นในระยะเวลาอันสั้น หลักสูตรยืดหยุ่น ประหยัด และตอบสนองความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และปัญหาของชุมชน (อุ้นตา นพคุณ 2523 : 16)

การศึกษานอกระบบโรงเรียน คือการศึกษาที่เป็นธรรมชาติ เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกโอกาส เกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่ง และเกิดขึ้นได้กับทุกผู้ทุกคนที่มีความสนใจหรือมีความจำเป็นที่ปรารถนาจะแก้ปัญหาที่ประสงค์จะต่อสู้ดิ้นรน และที่มุ่งหมายจะให้เพิ่มคุณภาพของชีวิต เพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้ ตลอดจนเพิ่มอาชีพ เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ทุกเมื่อเชื่อกัน (บรรจง ชูสกุลชาติ เอกสารโรเนียว : 1)

การศึกษาทางไกล (Distance Education)

การเรียนการสอนทางไกล ซึ่งหมายถึงระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียน แต่อาศัยสื่อประสม อันได้แก่ สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสอนแบบเสริม รวมทั้งศูนย์บริการการศึกษาเป็นหลัก โดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเอง อยู่ที่บ้าน ไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนตามปกติ วิธีการเรียนการสอนทางไกลหรือ "โทรศึกษา" นี้ ใกล้เคียงกันอยู่หลายประเทศ ส่วนใหญ่ใช้กับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งมีทั้งใช้เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยธรรมดา และจัดให้มีมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาแบบการสอนทางไกลขึ้นมาเป็นการเฉพาะ (วิจิตร ศรีสอน 2529 : 5 - 6)

การศึกษาทางไกลเป็นระบบการเรียนการสอนโดยอาศัยสื่อทางไกลส่งความรู้ (บทเรียน) จากแหล่งวิชาความรู้ไปสู่ผู้เรียนในเมืองหรือในชนบทที่อยู่ห่างไกลและมีความสนใจที่จะศึกษาเล่าเรียน สื่อทางไกลดังกล่าวนี้อาจจะใช้เครื่องมืออุปกรณ์ได้หลายอย่าง เช่น ในรูปของวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ หรือสิ่งพิมพ์ที่ส่งผ่านทางไปรษณีย์ (ทวีป อภิลิทธิ์ 2528 : 1)

การศึกษาทางไกล (Distance Education) เป็นคำที่ใช้กันอยู่ในประเทศยุโรป ซึ่งหมายรวมถึงการศึกษาทางไปรษณีย์ การเรียนแบบเปิด การสอนด้วยวิทยุและโทรทัศน์ โดยสรุปหมายถึง การจัดการเรียนการสอนทุกรูปแบบที่ผู้สอนและผู้เรียนไม่จำเป็นต้องพบหน้ากัน (สุโขทัยธรรมมาธิราช 2523 : 414)

การศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Education)

การศึกษาต่อเนื่อง หมายถึงกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับประชากรที่ได้รับการศึกษาแล้วระดับใดระดับหนึ่ง หรือในช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่ง และจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้บุคคลนั้นสามารถศึกษาต่อเนื่องได้ตามแนวความคิดการศึกษาตลอดชีวิต (อุ้นตา นพคุณ 2523 : 28)

การศึกษาต่อเนื่อง เป็นการจัดการศึกษาที่สืบเนื่องมาจากการศึกษาในระบบโรงเรียนตามปกติในระดับใดระดับหนึ่งก็ได้ คืออาจจัดในลักษณะของการให้การอบรมระยะสั้นหรือยาว หรือจัดเป็นหลักสูตรพิเศษขึ้นมาก็ได้ โดยวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ให้มากขึ้นกว่าที่เคยได้รับจากการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ หรือบางทีเป็นการจัดเพื่อเพิ่มทักษะทางด้านวิชาชีพแขนงต่าง ๆ ที่คนปฏิบัติอยู่ อาจจัดในรูปของ In-service training ก็ได้ (สุนทร สุนันท์ชัย : 37)

การศึกษาต่อเนื่อง หมายถึงการขยายโอกาสสำหรับการอ่าน การศึกษา การฝึกฝน แก่เยาวชนและผู้ใหญ่ที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาในโรงเรียนหรือสถาบันภาคปกติ ได้มีโอกาสศึกษาให้ครบหลักสูตร ตั้งแต่ระดับโรงเรียนธรรมดาถึงมหาวิทยาลัย

(Good 1973 : 133)

การศึกษาตามเอกัตภาพ (Individual Learning)

การศึกษาตามเอกัตภาพหรือการเรียนตามเอกัตภาพ เป็นการเรียนรู้ที่แต่ละคนอยากเรียนเองตามธรรมชาติ ไม่ต้องมีใครมาบังคับ (สุโขทัยธรรมมาธิราช 2523 : 357)

การแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองนี้จะต้องอาศัย "วินัยการเรียนรู้ด้วยตนเอง" มากที่สุด ผู้มีวินัยการเรียนรู้ด้วยตนเองก็คือ ผู้ที่สามารถบังคับจิตใจของตนเองให้มีความอดุสาหะ อดทนต่อการแสวงหาความรู้ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองได้อย่างยอดเยี่ยม บุคคลดังกล่าวนี้จึงต้องมีความตื่นตัวในการแสวงหาความรู้ให้กับตนเอง อยู่ตลอดเวลา รู้จักกำหนดเวลาสำหรับการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (ทวีป อภิลิทธิ์ 2525 : 2)

กลยุทธ์การจัดการเรียนสำหรับรายบุคคล (Individual learning) ส่วนมากจัดขึ้นสำหรับผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งผู้เรียนจะเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์และอัตราความเร็วในการเรียนเอง การเรียนการสอนตามกลยุทธ์นี้เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่ป่วยกำลังพักฟื้น นักโทษในคุกขัง และผู้ที่อยู่ห่างไกล (อุ้นดา นพคุณ 2527 : 154)

จากคำจำกัดความของศัพท์ต่าง ๆ ที่ผู้ทรงคุณวุฒิและนักการศึกษาได้แสดงความคิดเห็นมานั้น จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีส่วนสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องกันอย่างใกล้ชิดกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน กล่าวคือ มนุษย์จะต้องศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา

ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบหรือนอกระบบโรงเรียนก็ตาม ทั้งนี้โอกาสที่แต่ละคนจะได้รับการศึกษา นั้นจะคงขึ้นอยู่กับความปรารถนาอยากจะเรียนรู้ของตนเอง และการเรียนรู้ นั้นอาจอาศัยสื่อทางไกลอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นสื่อเสริม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นควรกระทำอย่างต่อเนื่องเมื่อมีโอกาส เพื่อการปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างมีความสุข

โมทัศน์ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของกองส่งเสริมวิทยฐานะครู กรมการฝึกหัดครู

กิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของกองส่งเสริมวิทยฐานะครู กรมการฝึกหัดครู เป็นระบบการดำเนินงานในระดับประกาศนียบัตรพิเศษวิชาการศึกษา (พ.กศ.) และประกาศนียบัตรครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) ที่เปิดโอกาสให้ครูประจำการ ทั่วประเทศที่ไม่มีวุฒิต่างครูหรือมีวุฒิต่ำที่สนใจได้มีโอกาสเล่าเรียนในระดับประกาศนียบัตร โดยไม่ต้องผ่านการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในวิทยาลัยครู ไม่ต้องเข้ามานั่งฟังคำบรรยาย ในชั้นเรียน เมื่อไ้ลงชื่อสมัครสอบกับกองส่งเสริมวิทยฐานะครูแล้ว ผู้สมัครสอบจะศึกษาหาความรู้ได้จากการใช้สื่อการเรียนรู้หลายรูปแบบ คือศึกษาค้นคว้าเองจากการอ่านตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์ หรือบทเรียนทางไปรษณีย์ ควบคู่ไปกับการรับฟังคำบรรยายวิชาชุดครู ทางวิทยุและจากเทปคำสอน หรือสมัครเข้ารับการอบรมระยะสั้นช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน ถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร ตำราเรียน วิธีการสอบ หรือปัญหาในด้านวิชาการ ผู้สมัครสอบสามารถซักถามหรือขอคำปรึกษาได้จากฝ่ายวิชาการของกองส่งเสริมวิทยฐานะครู โดยใช้ระบบไปรษณีย์และโทรศัพท์เป็นสื่อการติดต่อ การสอบจะเปิดสอบปีละ 3 ครั้ง เมื่อผู้สมัครสอบสามารถสอบผ่านวิชาชุดครูตามหลักสูตรแล้ว จะได้รับประกาศนียบัตรซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์เหมือนประกาศนียบัตรจากวิทยาลัยครูทุกประการ

กองส่งเสริมวิทยฐานะครู กรมการฝึกหัดครู เป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็น กอง สังกัดอยู่ในกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2451 ซึ่งเดิมชื่อว่ากองสอบไล่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2497 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งกรมการฝึกหัดครูขึ้น กองสอบไล่เดิมจึงได้เปลี่ยนมาเป็นกองส่งเสริมวิทยฐานะ จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2515 จึงได้เปลี่ยนชื่ออีกครั้งหนึ่งเป็น กองส่งเสริมวิทยฐานะครู ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2525 (กรมการฝึกหัดครู 2522 : 85 - 86)

การสอบวิชาชุดครู ซึ่งจัดขึ้นโดยกองส่งเสริมวิทยฐานะครู ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2454 จนถึงปัจจุบัน รวมเวลาประมาณ 74 ปีเศษ ตลอดระยะเวลาอันยาวนานนั้น กองส่งเสริมวิทยฐานะครูได้มีการพัฒนารูปแบบ วิธีการและหลักสูตรอยู่ตลอดเวลา เพื่อประโยชน์ของครูประจำการที่ไม่มีวุฒิกูหรือมีวุฒิทางครูยังค้างอยู่ ได้มีโอกาสก้าวหน้าทั้งในด้านวิชาการและตำแหน่งหน้าที่ นอกจากนั้นยังช่วยให้ครูประจำการอีกส่วนหนึ่งได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาจนสำเร็จปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกอีกส่วนหนึ่งด้วย จึงนับได้ว่าการสอบวิชาชุดครูเป็นทางสายเอกที่จัดขึ้นเพื่อความก้าวหน้าของครูประจำการอย่างแท้จริง

การเปิดสอบวิชาชุดครูปีละ 3 ครั้ง สำหรับครูประจำการที่ไม่มีวุฒิกู หรือมีวุฒิทางครูค้างอยู่ มุ่งที่ผลสัมฤทธิ์ของการสอบเป็นเครื่องตัดสินในการจบหลักสูตรในแต่ละปี จะมีครูประจำการสมัครสอบเป็นจำนวนมาก แต่ผู้สอบผ่านวิชาชุดครูจนได้รับประกาศนียบัตรนั้นมีจำนวนน้อยมาก โดยเฉพาะในระดับประกาศนียบัตรพิเศษวิชาการศึกษา (พ.กศ.) ดังสถิติต่อไปนี้

พ.ศ.	ประกาศนียบัตรครูพิเศษมัธยม (พ.ม.)				ประกาศนียบัตรพิเศษวิชาการศึกษา (พ.กศ.)			
	สมัครสอบ	เข้าสอบ	สอบได้	%	สมัครสอบ	เข้าสอบ	สอบได้	%
2520	61,435	36,501	15,006	41.00	28,500	17,176	4,994	29.08
2521	60,968	34,357	11,297	32.88	23,878	13,913	3,906	28.07
2522	59,027	34,903	14,554	41.70	21,567	13,052	3,533	27.07
2523	51,798	27,848	7,676	27.56	24,407	14,192	2,321	16.35

สถิติดังกล่าวเป็นสถิติของผู้สมัครสอบ ผู้เข้าสอบและผู้สอบได้วิชาชุดครู พ.ม. และ พ.กศ. ครั้งที่ 2 หมวด ก.ข. ระหว่าง พ.ศ. 2520 - 2523 (กรมการฝึกหัดครู 2524 : 29 - 30) จะเห็นได้ว่าเปอร์เซ็นต์การสอบได้ คัดจากผู้เข้าทำการสอบจริงของทั้ง 2 ระดับ ได้ไม่ถึงครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้เข้าสอบจริง โดยเฉพาะผลสอบในระดับ พ.กศ. ของปี พ.ศ. 2523 มีผู้เข้าสอบได้เพียง 16.35% เท่านั้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดสอบหรือให้บริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนแก่ประชาชนที่มีความสนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติม เพื่อเป็นการเพิ่มวุฒิและความรู้ที่ปรากฏว่า สถิติผู้สอบผ่านหรือสำเร็จการศึกษาของแต่ละสถาบันยังอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ลงทะเบียนเรียนทั้งหมดของสถาบันแต่ละแห่ง ดังตารางสถิติต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สถิติผู้ลงทะเบียนและผู้สำเร็จการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2519 - 2522 (10 ปีรามคำแหง 2524 : 118 - 119)

	2519	2520	2521	2522
ผู้ลงทะเบียน	23,261	55,386	84,854	116,936
ผู้สำเร็จการศึกษา	4,898	6,869	8,762	10,196

ตารางที่ 2 สถิติผู้ลงทะเบียนและผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2523/24 - 2527 (7 ปีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2528 : 13 - 14)

	2523/24	2525	2526	2527
ผู้ลงทะเบียน	82,139	109,842	111,569	150,822
ผู้สำเร็จการศึกษา	-	9,938	17,740	8,661

ตารางที่ 3 สถิติและผลการสอบของผู้สมัครสอบส่วนกลาง ปีการศึกษา 2527
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ประเภทบุคคลภายนอก กรมการศึกษานอก
โรงเรียน (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอก สถิติและ
ผลการสอบ ปีการศึกษา 2527 : แผ่นปลิว)

	ประถมปีที่ 6	มัธยมศึกษาปีที่ 3	มัธยมศึกษาปีที่ 6
ผู้ลงทะเบียน	476	2,340	18,096
ผู้เข้าสอบ	356	1,950	16,641
ผู้ที่จบหลักสูตร	153	635	2,999

จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การให้บริการทางการศึกษาในรูปของการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้บริการในลักษณะ
ดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งในด้าน
หลักการ บุคลากร วิธีดำเนินงาน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวผู้สอบเอง เพื่อเป็นการ
ป้องกันการสูญเปล่าทางการศึกษาและเศรษฐกิจ ทั้งในส่วนของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ
เอง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากำลังคนและประเทศชาติต่อไป

วิชาชุดครูและประโยชน์ของวิชาชุดครู

วิชาชุดครู คือการศึกษาระบบหนึ่ง เป็นระบบของการศึกษานอกโรงเรียน
ซึ่งจัดขึ้นสำหรับครูประจำการโดยตรง เพื่อช่วยให้ครูประจำการที่ทำการสอนอยู่ตาม
โรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทั้งในเมืองและในชนบท โดยเฉพาะในท้องถิ่นกึ่งนคร
ได้มีโอกาสแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อครูประจำการมีความรู้ที่ย่อมจะสั่งสอน
อบรมเยาวชน ตลอดจนปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การที่ครูประจำการ
มีความรู้ย่อมจะช่วยให้สอนวิชาชุดครูได้ และจะได้รับประกาศนียบัตรที่จะนำไปปรับวุฒิ
เลื่อนขั้นเงินเดือน เลื่อนตำแหน่งได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า วิชาชุดครู คือระบบการศึกษา
ที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมวิทยฐานะครู โดยช่วยให้ครูที่ยังไม่มีวุฒิกูรได้มีวุฒิกูร และครูที่มีวุฒิต่ำ
ได้มีวุฒิส่งขึ้น

ประโยชน์ของวิชาชีพครู

ถึงแม้ว่ากองส่งเสริมวิद्यฐานะครู กรมการฝึกหัดครู จะได้จัดดำเนินการวิชาชีพครูมาเป็นเวลานานแล้วก็ตาม แต่จะเห็นได้ว่า ระบบวิชาชีพครูก็ยังคงเป็นประโยชน์ มีคุณค่า ทนสมัย และเหมาะสมอย่างยิ่งกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของบ้านเมืองเรา ครบจนกระทั่งทุกวันนี้ ประโยชน์ของวิชาชีพครูกล่าวเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. วิชาชีพครู ได้ช่วยให้ครูมีโอกาสที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ

2. วิชาชีพครู ช่วยแก้ปัญหาในเรื่อง ครูที่ไม่มีโอกาสจะไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากสถานศึกษาโดยตรงได้เป็นอย่างดี เพราะวิธีการของวิชาชีพครูเปิดโอกาสให้ครูทุกคนศึกษาเล่าเรียนได้ไม่ว่าจะมีภูมิลำเนาอยู่ที่ไหน มีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร หรือมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากเพียงใด ถ้าต้องการที่จะศึกษาเล่าเรียนแล้ว จะมีโอกาสเสมอ

3. วิชาชีพครู ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายทั้งของรัฐและของครูประจำการเองได้เป็นอันมาก เพราะการจัดการศึกษาในระบบวิชาชีพครูนี้ รัฐไม่จำเป็นต้องสร้างอาคารสถานที่ ไม่ต้องซื้อวัสดุครุภัณฑ์ในการจัดเป็นห้องเรียน ไม่ต้องจ้างบุคลากร เช่น อาจารย์ เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ตลอดจนคนงานภารโรง เป็นจำนวนมาก ๆ ทางด้านครูประจำการก็ไม่ต้องเดินทางไปยังสถานศึกษา ทำให้ประหยัดค่าพาหนะ ค่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ได้มาก

4. วิชาชีพครู ช่วยให้ครูประจำการได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนโดยไม่ต้องทิ้งชั้นเรียนที่ตนสอน ซึ่งเป็นการช่วยลดปัญหาการขาดครู ทำให้นักเรียนได้เรียนกับครูอย่างเต็มที่

5. วิชาชีพครู ช่วยให้ครูประจำการมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะการประกอบกิจการงานใด ๆ ก็ตาม หากผู้ปฏิบัติงานมองเห็นความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพของตน ย่อมจะมีขวัญและกำลังใจในการทำงานยิ่งขึ้น ครูประจำการก็เช่นเดียวกัน เมื่อมองเห็นความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพการเป็นครู ก็ย่อมจะทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ และกำลังความคิด พร้อมทั้งจะอุทิศตนให้กับการฝึกอบรมสั่งสอนเยาวชนอย่างเต็มที่ ดังนั้นวิชาชีพครูจึงนับว่าเป็นระบบการศึกษาที่มีค่า มีความหมาย และเป็นแรงจูงใจอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของครูประจำการ

วิชาชุดครูที่จัดดำเนินการอยู่ในปัจจุบันนี้ มีหลักสูตร 2 ประเภทคือ

1. หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรพิเศษวิชาการศึกษา ใช้อักษรย่อว่า
ท.กศ. (ซึ่งเทียบเท่ากับ ม.ศ.5 หรือ ม.8 เคิม)
2. หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม ใช้อักษรย่อว่า
ท.ม. (ซึ่งเทียบเท่ากับระดับอนุปริญญา)

หลักสูตรวิชาชุดครูระดับประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (ท.ม.)

หลักสูตรวิชาชุดครูระดับ ท.ม. ซึ่งเทียบเท่ากับระดับอนุปริญญา ผู้ที่มีสิทธิ
สอบวิชาชุดครูในหลักสูตรดังกล่าวนี้ ได้แก่ ผู้ที่เป็นครูอาจารย์ที่ทำการสอนอยู่ในสถาน
ศึกษาเป็นประจำ ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ หรือกระทรวง ทบวงกรมอื่น
หรือคณะสงฆ์ และผู้ที่ปฏิบัติราชการอยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำหรับ
รายละเอียดของหลักสูตรวิชาชุดครูระดับ ท.ม. ประกอบด้วยชุดวิชาต่าง ๆ ในแต่ละ
หมวดชุดวิชา ดังนี้

1. หมวดชุดวิชาบังคับ มี 1 ชุดวิชาคือ ชุดวิชาครู
2. หมวดชุดวิชาเลือก มี 5 ชุดวิชาคือ
 - 2.1 ชุดวิชาภาษาไทย
 - 2.2 ชุดวิชาวิทยาศาสตร์
 - 2.3 ชุดวิชาภาษาอังกฤษ
 - 2.4 ชุดวิชาคณิตศาสตร์
 - 2.5 ชุดวิชาสังคมศึกษา
3. หมวดชุดวิชาเลือกพิเศษ มี 4 ชุดวิชาคือ
 - 3.1 ชุดวิชาพลศึกษา
 - 3.2 ชุดวิชาการละครเพื่อการศึกษา
 - 3.3 ชุดวิชาบรรณารักษศาสตร์
 - 3.4 ชุดวิชาสุขศึกษา

เกณฑ์การวัดผล

ผู้เข้าสอบวิชาชุดครูระดับประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (ท.ม.)
จะต้องผ่านเกณฑ์การวัดผลเพื่อจบหลักสูตร ดังต่อไปนี้

พื้นความรู้ของผู้เข้าสอบ	ชุดวิชาที่ต้องสอบ
<p>1. ระดับประกาศนียบัตรหรือเทียบเท่า</p> <ul style="list-style-type: none"> - พ.กศ. - ป.กศ. - ปวส. - ป.กศ. ชั้นสูง - อนุปริญญาหรือเทียบเท่า 	<p>- ต้องสอบให้ได้ 4 ชุดวิชา โดยเลือกสอบแบบที่ 1 หรือแบบที่ 2 ตามความรู้ความสามารถของผู้เข้าสอบ</p> <p><u>แบบที่ 1</u> ต้องสอบให้ได้ 4 ชุดวิชา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ชุดวิชาครู 1 ชุดวิชา 2. เลือกสอบจากหมวดชุดวิชาเลือกให้ได้ 3 ชุดวิชา <p><u>แบบที่ 2</u> ต้องสอบให้ได้ 4 ชุดวิชา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ชุดวิชาครู 1 ชุดวิชา 2. เลือกสอบจากหมวดวิชาเลือกให้ได้ 2 ชุดวิชา 3. เลือกสอบจากหมวดวิชาเลือกพิเศษให้ได้ 1 ชุดวิชา
<p>2. ระดับปริญญา</p>	<p>- ต้องสอบให้ได้ 2 ชุดวิชาคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ชุดวิชาครู 1 ชุดวิชา 2. เลือกสอบจากหมวดชุดวิชาเลือกให้ได้อีก 1 ชุดวิชา

ผลงานวิจัยในประเทศ

ธิดา กลิ่นเกษร ใ้ศึกษา "ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชา
วิทยาศาสตร์ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ฉบับพุทธศักราช 2519" สรุปผล
การวิจัยได้ว่า ผู้บริหารการศึกษา อาจารย์ผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ และนักศึกษาวิชาเอก
วิทยาศาสตร์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร
เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและการประเมินผลว่า
มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ธิดา กลิ่นเกษร 2527 : หน้า ๑)

ลักขณา บรรพภาณุจน์ ใ้ศึกษา "การประเมินผลโครงการอบรมครู
ประจำการที่ไม่มีวุฒิ" ตัวอย่างประชากรเป็นครูประจำการที่เข้ารับการอบรมในโครงการ
รุ่นที่ 4 จำนวน 77 คน และอาจารย์ที่ทำการอบรม จำนวน 5 คน ผลการประเมิน
ปรากฏว่า วัตถุประสงค์ของโครงการอบรมสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาของชาติ
และความต้องการและความคาดหวังของครูประจำการ มีทรัพยากรพอเพียงในการดำเนิน
การจัดอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้ และโครงการ
อบรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ (ลักขณา บรรพภาณุจน์ 2522 : ง)

ฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร ใ้ทำการศึกษา "ความคิดเห็นของครูประจำการ
กับรายการเสริมความรู้วิชาชุดครูทางวิทยุไปรษณีย์ ของกองส่งเสริมวิทยฐานะครู
กรมการฝึกหัดครู" ตัวอย่างประชากรได้แก่ ครูประจำการที่เรียนวิชาชุดครูทางวิทยุ
ไปรษณีย์และครูประจำการที่สมัครสอบวิชาชุดครูประจำปี จำนวน 650 คน ผลของการ
วิจัยพบว่า ครูประจำการที่เรียนวิชาชุดครูทางวิทยุไปรษณีย์และครูประจำการที่สมัครสอบ
วิชาชุดครูประจำปี มีความพอใจในรายการเสริมความรู้วิชาชุดครูทางวิทยุไปรษณีย์อยู่ใน
ระดับมากเกือบทุกข้อในด้านเนื้อหาวิชาที่ออกอากาศ เสียงของผู้พูดออกอากาศ และเห็นว่า
เอกสารประกอบการฟังมีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการรับฟังมาก (ฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร
2528 : ง - ๑)

วิทยากร ท่อแก้ว ใ้ทำการศึกษา "ความคิดเห็นของผู้ชมรายการโทรทัศน์
เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช" ตัวอย่างประชากรได้แก่ (1) ผู้ที่
สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า หรือต่ำกว่า (2) ผู้ที่สำเร็จ

การศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หรือเทียบเท่า หรือสูงกว่า แต่ไม่ถึงระดับปริญญาตรี (3) ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ชมร้อยละ 84.80 แสดงความสนใจและความต้องการมากที่สุดต่อการจัดทำรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาสำหรับประชาชนโดยเฉพาะ และลักษณะเนื้อหาที่ควรใช้ในการจัดทำรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาสำหรับประชาชนโดยเฉพาะ ได้แก่ กฎหมาย วิทยาศาสตร์ สุขภาพ การปกครอง วิชาชีพ และวิชาการก้าวหน้าด้านต่าง ๆ (วิทยธร ท่อแก้ว 2525 : ง - จ)

ประเสริฐศักดิ์ ชิตติยะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้โทรทัศน์วงจรเปิดเพื่อการสอน โดยมหาวิทยาลัยรามคำแหง" ตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษาร้อยละ 44.57 มีความเห็นว่า การชมโทรทัศน์ที่บ้านนั้น รายการที่ออกอากาศทางไทยทีวีสีช่อง 9 อสมท. อยู่ในเกณฑ์ชัดเจน ร้อยละ 28.57 เห็นว่ารายการพอรับชมได้ และร้อยละ 11.14 เห็นว่ารายการไม่ชัดเจน (ประเสริฐศักดิ์ ชิตติยะ 2522 : ข - ก)

ณัฐวุฒิ กุณาวุฒิ ได้ทำการวิจัยสำรวจความต้องการใช้เทคโนโลยีการศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิด ซึ่งผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องของค่านโทรทัศน์เพื่อการศึกษาพบว่า นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปีที่ 5 และอาชีวศึกษา เห็นว่าสื่อการศึกษาที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมหาวิทยาลัยเปิดคือ ตำรา การเรียนทางไปรษณีย์ วิทยุและโทรทัศน์ ร้อยละ 90 และศูนย์ศึกษา ร้อยละ 95 สำหรับอาจารย์และผู้บริหารการศึกษาเห็นว่า ประชากรร้อยละ 70 ที่รับความรู้จากการอ่าน การฟัง การชมรายการโทรทัศน์พร้อม ๆ กันไป และร้อยละ 12.27 ชอบอ่านหรือท่องจำแต่เพียงอย่างเดียว (ณัฐวุฒิ กุณาวุฒิ 2520 : ข - ก)

ผลงานวิจัยในต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1961 เชฟเฟอร์ (Schaefer) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินผลหลักสูตรการฝึกหัดครูของวิทยาลัยพาร์สัน" สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผู้สำเร็จการศึกษาประมาณร้อยละ 84 มีความพอใจในตำแหน่งหน้าที่การงานของคนที่มีปฏิบัตินอยู่
2. ผู้บังคับบัญชาประมาณร้อยละ 93 มีความพอใจในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา

3. การบริการต่าง ๆ ในวิทยาลัยมียังไม่เพียงพอ ได้แก่ การบริการให้คำปรึกษาหารือ ห้องปฏิบัติการสำหรับอ่าน บริการด้านสุขภาพอนามัยที่อยู่อาศัย การพักผ่อนหย่อนใจ การปฐมนิเทศ โสตทัศนวัสดุ และห้องปฏิบัติการหลักสูตร

4. การบริหารที่เพียงพอแล้ว ได้แก่ ห้องสมุดและบริการจัดหางานทำ

5. ผู้สำเร็จการศึกษาพอใจในความรู้พื้นฐานของตนและเห็นว่าการเตรียมตัวทางวิชาเอกเพียงพอแล้วเช่นกัน

6. การฝึกหัดการใช้อุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ

7. ต้องการให้มีรายวิชาพิเศษเพิ่มเติมอีกในแต่ละสาขาวิชา

8. การฝึกสอนควรให้สิทธิ อาจารย์นิเทศก์ของวิทยาลัย และอาจารย์ที่เลี้ยงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกว่าที่เป็นอยู่

9. เวลาที่ใช้ในการฝึกสอน ควรฝึกเต็มเวลา และควรใช้เวลาฝึกสอนอย่างน้อยครึ่งภาคเรียน

10. ให้มีการนิเทศก์การฝึกสอนมากขึ้น (Reed M. Schaefer 1962 : 23 : 3106)

ในปี ค.ศ. 1962 เทย์เลอร์ (Taylor) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินหลักสูตรปริญญาโททางการศึกษาในวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐโอคลาโฮมา" ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความรู้ทางวิชาเฉพาะ ผู้สำเร็จการศึกษานี้ต้องการเรียนเนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น และให้เพิ่มการเรียนวิธีสอนวิชาเฉพาะด้วย

2. ความรู้ทางวิชาการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า ควรปรับปรุงในบางส่วนเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้กับสถานการณ์จริง ๆ ในห้องเรียน นั่นคือ การเพิ่มเนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ และตัดเนื้อหาในบางส่วน ซึ่งไม่เหมาะสมหรือซ้ำซ้อนกับรายวิชาอื่น ๆ ออกไป

3. ความรู้ทางวิชาสามัญทั่วไป ควรให้มีโอกาสเลือกเรียนรายวิชาตามความสนใจของผู้สำเร็จการศึกษา

4. การบริหารแนะแนวและการให้คำปรึกษาหารือเป็นที่พอใจของผู้สำเร็จการศึกษา

5. การบริหารห้องสมุดและการเตรียมตัวเพื่อทำการวิจัย ผู้สำเร็จการศึกษารู้สึกพอใจเช่นเดียวกัน

สำหรับครูใหญ่ได้ให้ความเห็นเหมือนกับผู้สำเร็จการศึกษา (Fred J. Tayler 1963 : 23 : 3806)

โทมัส เอ คลินตัน (Thomas A. Clinton) ได้ศึกษา "ปัญหาของครูใหม่ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรัฐเท็กซัส" ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีปัญหาในการใช้อุปกรณ์การสอน เพราะได้รับความรู้ในเรื่องนั้นน้อย ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะวางแผนปรับปรุงการสอน มีปัญหาในการทำงานร่วมกับนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายมากกว่าวิธีสอนแบบอื่น ปัญหาในการสอนวิชาไม่ถนัด และมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของครูต่อสาธารณชนไม่เพียงพอ (Thomas A. Clinton 1966 : 27 : 1928 - A)

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนในรูปของการสอบวิชาชุดครู ของกรมการฝึกหัดครู นั้น มีหลักสูตรเฉพาะเป็นของตนเอง มีการเรียนการสอนโดยผู้เข้าสอบจะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง หรือสมัครเรียนทางวิทยุไปรษณีย์ หรือการเข้าฝึกอบรมระยะสั้น เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการที่จะสอบผ่านเกณฑ์การวัดผล เพื่อการรับประกาศนียบัตร อันเป็นผลสัมฤทธิ์สูงสุดของการสอบวิชาชุดครู